

Bruxelles, 4.6.2014.
COM(2014) 331 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE VIJEĆU I EUROPSKOM PARLAMENTU

o napretku Albanije u odnosu na borbu protiv korupcije i organiziranog kriminala i reformu pravosuđa

IZVJEŠĆE KOMISIJE VIJEĆU I EUROPSKOM PARLAMENTU

o napretku Albanije u odnosu na borbu protiv korupcije i organiziranog kriminala i reformu pravosuđa

1. Uvod

Ovo je izvješće odgovor na zaključke Vijeća od 17. prosinca 2013. u kojima je navedeno sljedeće:

„Vijeće će preispitati, na temelju izvješća koje Komisija treba predstaviti, trajnu provedbu strategije borbe protiv korupcije te strategije reforme pravosuđa, kao i provedbu nedavno donesenog relevantnog zakonodavstva te ustrajno provođenje proaktivnih istraga i progona, uključujući u području organiziranog kriminala. S obzirom na to izvješće te uz uvjet da Albanija nastavi s perspektivnim napretkom koji je dosad ostvarila, Vijeće iščekuje odluku u vezi s dodjelom statusa države kandidatkinje Albaniji u lipnju 2014., uz uvjet da to odobri Europsko vijeće.”

U skladu sa zahtjevom Vijeća u ovom je izvješću naglasak stavljen prvenstveno na borbu protiv korupcije i organiziranog kriminala i reformu pravosuđa, a istaknute su neke dodatne ključne promjene u područjima koja su važna za integraciju Albanije u EU. Njime je obuhvaćen vremenski rok od objavljivanja posljednjeg izvješća o napretku¹, utemeljeno je na informacijama koje je prikupila i analizirala Komisija, a uključuje i mišljenje zemlje, međusobne preglede (*peer review*) i redovite kontakte s državama članicama i međunarodnim organizacijama.

Tijekom razdoblja izvješćivanja albanska vlada pokazala je konkretne mjere i stalnu političku volju u području reformi povezanih s EU-om kojima je obuhvaćen širok spektar tema. U studenom, vlada i oporba udružile su snage radi donošenja rezolucije o integraciji u EU. Premda je konsenzus trebalo postići u ozračju rastućeg sukoba između vlade i oporbe koja se među ostalim povukla iz glasovanja u nekim ključnim parlamentarnim odborima, od tada i vlada i oporba podržavaju integraciju u EU.

U studenom dijalog na visokoj razini o glavnim prioritetima pokrenut je radi pružanja potpore Albaniji u procesu integracije u EU usmjeravanjem na reforme koje imaju ključni prioritet. Na drugom sastanku u okviru dijaloga na visokoj razini koji je održan početkom ožujka Albanija je predstavila plan u kojem je navela srednjoročne napore radi ispunjivanja ključnih prioriteta u odnosu na otvaranje pregovora o pristupanju. Na tom sastanku i vlada i oporba pokazale su želju za konstruktivnim doprinosom u području reformi povezanih s EU-om.

¹Posljednji paket za proširenje Komisije koji uključuje izvješće o napretku Albanije objavljen je 16. listopada 2013.

2. Najnoviji razvoj događaja

Novi *Zakon o javnoj službi* stupio je na snagu 26. veljače 2014., a sekundarno zakonodavstvo doneseno je pravovremeno za njegovo stupanje na snagu 1. travnja. To je važan korak prema jačanju stručnosti i meritokracije, borbi protiv politizacije, neučinkovitosti i korupcije među različitim tijelima javnog sektora. Ključno je praćenje provedbe. Od listopada, pitanja *otkaza* i premještanja osoblja u niži razred uglavnom zbog stegovnih mjera i restrukturiranja u javnim institucijama izazvala su političke napetosti. U tom je kontekstu vlada zamrzнула sva nova zapošljavanja od ožujka do srpnja kako bi se novom Zakonu o javnoj službi omogućilo da postane potpuno operativan i nastojalo osigurati robustan i transparentan postupak zapošljavanja. Ključno je u potpunosti poštovati primjenjivo zakonodavstvo i sudske presude.

Parlament je poduzeo mjere radi jačanja nadzora nad neovisnim institucijama. Ipak su kontroverzije postojale u odnosu na strukturu, postupke imenovanja te rad niza neovisnih institucija i tijela koji su odgovorni Parlamentu. Nužno je da se primjenjivo zakonodavstvo u potpunosti provodi i jača stručnost tih institucija. Izbor postupka za voditelje i odbore tih institucija običnom većinom u parlamentu i dalje predstavlja razlog za zabrinutost, s obzirom na to da se tim rizikom utječe na njihovu neovisnost. Za razliku od slučaja zakonodavstva koje se odnosi na Visoki inspektorat za izjavu o imovnom stanju i sprečavanje sukoba interesa novom nacrtu zakonodavstva koristio bi pregled međunarodnih stručnjaka. Albanska vlada zatražila je međusobni pregled radi ocjene rada, strukture i kapaciteta neovisnih institucija u pogledu jačanja njihova funkcioniranja i neovisnosti.

Vlada nastavlja inzistirati na *gospodarskim reformama* i poboljšanom gospodarskom upravljanju radi ponovnog pokretanja rasta i povećanja konkurentnosti. Nacionalno gospodarsko vijeće kojim predsjedava premijer uz sudjelovanje poslovne zajednice osnovano je radi usmjerenja i usklađenosti gospodarskih reformi. Makroekonomska stabilnost i dalje se poboljšava dobrom monetarnom politikom dok je inflacija ostala na niskoj razini. Prije nego potrebna fiskalna konsolidacija olakšat će se Ugovorom o zajmu koji je sklopljen s Međunarodnim monetarnim fondom (MMF). Time će se omogućiti isplata velikih nakupljenih zaostataka u plaćanjima tijekom tri godine i potaknuti veće reforme povezane s upravljanjem javnim financijama, oporezivanjem, mirovinskim sustavom i energetikom. Pojačane su i reforme koje su već rezultirale većim prikupljanjem prihoda od oporezivanja i carina jednako kao i istrage u odnosu na borbu protiv izbjegavanja plaćanja poreza na dodanu vrijednost (PDV) i prijevare. U Gospodarskom i fiskalnom programu za razdoblje od 2014. do 2016. određen je okvir za poticanje rasta i makroekonomske stabilnosti i njime se utvrđuju potrebne strukturne reforme u nekim ključnim područjima, uključujući jačanje vladavine prava, poboljšanje poslovnog okruženja i ulaganja te rješavanje problema na tržištu rada.

O krizi u Ukrajini i *usklađivanju ZVSP-a* Albanija se uskladila sa svim izjavama i stajalištima EU-a.

3. Antikorupcijska politika

Od listopada albanske vlasti dodatno su ojačale **pravni i institucijski okvir borbe protiv korupcije**. U studenom imenovan je Nacionalni koordinator za borbu protiv korupcije koji koordinira aktivnosti državnih tijela i neovisnih institucija i na središnjoj i na lokalnoj razini. Kako bi se olakšao taj proces uspostavljena je mreža kontaktnih točaka za borbu protiv korupcije u svim resornim ministarstvima i neovisnim institucijama. Kontaktne točke ovlaštene su među ostalim da Nacionalnom koordinatoru za borbu protiv korupcije podnose izvješća, daju smjernice relevantnim dužnosnicima i prate provođenje strategije za borbu protiv korupcije u odgovarajućim institucijama i ministarstvima. U travnju je Nacionalni koordinator za borbu protiv korupcije završio nacionalnu strategiju za borbu protiv korupcije u okviru koje je široko savjetovanje provedeno s civilnim društvom i privatnim sektorom, a koju još treba donijeti. Strategiju trebaju slijediti sveobuhvatni akcijski planovi.

Izmjenama Zakona o kaznenom postupku donesenog u ožujku nadležnosti za korupcijska kaznena djela visokih državnih dužnosnika, uz iznimku kaznenih djela povezanih sa zlouporabom položaja, prenesene su na Ured tužiteljstva za teška kaznena djela i Sud za teška kaznena djela. Aktivna i pasivna korupcija među sucima, tužiteljima i pravosudnim dužnosnicima, visokim državnim dužnosnicima i lokalno izabranim predstavnicima sada spada u nadležnost Suda za teška kaznena djela kako bi se skrenula veća pozornost na korupciju. Definiciju „visokih dužnosnika” i „lokalno izabranih dužnosnika” potrebno je uključiti u zakonodavstvo.

Oduzimanje ili zapljena imovine stečene korupcijskim kaznenim djelima od ožujka je pravno moguće.

U svibnju je sastavljen nacrt novog zakona o pristupu informacijama kojim se uvode upravne sankcije kao i postupci za ispitivanje pritužbi Komisiji radi prava na obavješćivanje i zaštitu osobnih podataka.

Zakoni o izjavi imovnog stanja i sprečavanju sukoba interesa koji su izmijenjeni u travnju 2014. trenutačno su u službenom postupku donošenja. Revidiranim zakonom o sprečavanju sukoba interesa proširuje se zabrana ulaska u ugovorne odnose s javnim tijelima radi obuhvaćanja sudaca i tužitelja prvog stupnja te na razini žalbenog suda. Nadalje, podnošenje lažnih podataka postalo je kazneno djelo čime se pokazuje predanost rješavanju sukoba interesa. Zakonom o izjavi imovnog stanja sada se od javnih službenika zahtijeva da sredstva viša od 1,5 milijuna albanskih leka (oko 10 700 EUR) polože u banku.

Što se tiče **suradnje među tijelima za provođenje zakona** za borbu protiv korupcije i organiziranog kriminala, Memorandum o razumijevanju potpisan je u prosincu između glavnog tužitelja, Ministarstva unutarnjih poslova i državne obavještajne službe radi uspostave zajedničke platforme za jačanje proaktivnih istraga. Općenito, potrebno je poboljšati suradnju među tijelima za provođenje zakona, pri čemu u suradnju treba uključiti i sustav za sigurnu razmjenu informacija radi jačanja učinkovitosti istraga.

U travnju, broj tužitelja za borbu protiv korupcije u regionalnim Uredima tužiteljstva povećao se s 22 na 33.

Što se tiče *dosadašnjeg uspjeha* broj predmeta u vezi s korupcijom u odnosu na kaznena gonjenja koja provodi državna policija porastao je 16 % u razdoblju od listopada 2013. do ožujka 2014. u usporedbi s istim razdobljem prethodne godine. Tijekom istog razdoblja presude na okružnim sudovima smanjile su se za 8 %, dok su se presude na žalbenim sudovima povećale za 81 %. U tijeku je pet istraga korupcije unutar pravosudnog sustava, a jedna presuda donesena je u pravosudnom sustavu na razini žalbenog suda. Što se tiče visokih državnih dužnosnika i lokalno izabраниh dužnosnika, pet predmeta s 25 tuženika u postupku su pred sudom, a dva su predmeta pod istragom zbog zlouporabe položaja i ostalim s njima povezanim optužbama. Ukupni broj istraga i presuda ostao je nizak, što se posebno odnosi na predmete povezane s korupcijom na visokoj razini. Veliki broj istraga u korupcijskim kaznenim djelima ne dovode do konačne presude, čime se naglašuje potreba za povećanjem neovisnosti, učinkovitosti i odgovornosti pravosuđa kao i potreba za jačanjem kapaciteta policije i tužiteljstva.

Za rješavanje nedostataka u *učinkovitosti istraga* i međuagencijske suradnje, mjesečni sastanci kojima predsjedaju glavni tužitelj i glavni ravnatelj policije održani su svibnju. Brojne prepreke ostale su neriješene, na primjer odredbe koje se odnose na presretanje i nadzor, rokove za istrage, prihvatljivost dokaza, a istrage su općenito i dalje reaktivnog karaktera. Potrebno je poboljšati kapacitete za istrage tijela za provođenje zakona, među ostalim u pogledu borbe protiv financijskog i gospodarskog kriminala. Postojećim pravnim okvirom potrebno je uključiti pravne odredbe kojima se državnoj policiji omogućuje da u istražne svrhe dobije informacije od javnih institucija i privatnih tijela koja pružaju javne usluge, te da može izricati odvratajuće kazne ako ne dobije te informacije. Od Albanije se traži da kao pozitivan signal nezakonito bogaćenje proglasi kaznenim djelom. Daljnji naponi potrebni su u pogledu mehanizama sankcioniranja u slučaju nepoštovanja međuinstitucijskih memoranduma o razumijevanju.

Visoki inspektorat za izjavu o imovnom stanju i sprečavanje sukoba interesa poduzeo je mjere radi poboljšanja rezultata u prvom tromjesečju 2014. Među predmetima prikrivene imovine Visoki inspektorat Uredu tužiteljstva prijavio je predmete triju sudaca, jednog tužitelja, jednog veleposlanika i dvaju inspektora. Općenito i Visoki inspektorat za izjavu o imovnom stanju i sprečavanje sukoba interesa i interna inspeksijska tijela trebali bi provoditi svoje mandate proaktivnije, s naglaskom na neobjašnjiva bogatstva boljom procjenom rizika i unakrsnom provjerom vlastitih podataka s dostupnim izjavama o imovnom stanju i sprečavanju sukoba interesa. Stavljanje na raspolaganje izjava o imovnom stanju tijelima za provođenje zakona i istražnim tijelima ključni je element u tom pogledu. Objavljivanjem izjava o imovnom stanju kao što je predviđeno planom o ključnim prioritetima povećala bi se odgovornost, i pojačali naponi u otkrivanju neobjašnjivog bogatstva.

Općenito, zadržana je politička volja da se odlučno djeluje u sprečavanju i borbi protiv korupcije. Strukturnim reformama koje su uvedene potvrđuje se sveobuhvatan pristup koji uključuje različite institucije. Sveobuhvatnim postupkom savjetovanja za obris antikorupcijske strategije ukazuje se na to da vlada nastoji uključiti različite dionike. Agencije su započele s međusobnim radom radi unapređenja proaktivnih istraga, sustavne analize rizika i prevladavanja prepreka u pogledu poboljšanja učinkovitosti istraga. Kako bi dodatno napredovala na putu prema integraciji u EU, Albanija bi se morala usredotočiti na provedbu zakonodavstva u pogledu izjava o imovnom stanju i sprečavanju sukoba interesa, povećati proaktivne istrage i uvesti dodatne mjere sve kako bi istrage postale učinkovitije i na osnovi svojih početnih napora ostvariti solidan uspjeh u području istraga, progona i konačnih presuda u predmetima u vezi s korupcijom. Duboka reforma pravosuđa koja je predviđena bit će također presudna u borbi protiv korupcije.

4. Borba protiv organiziranog kriminala

Od listopada uvedeno je nekoliko promjena u ustroju državne policije i Uredu tužiteljstva, a ključno zakonodavstvo spremno je za donošenje, među ostalim u području ustroja i osposobljavanja policije i nadzora nad vatrenim oružjem. Otvoreni natječaj za zapošljavanje novog osoblja u državnoj policiji pokrenut je u ožujku. Unatoč teškom proračunskom stanju, sredstva dodijeljena za policijske plaće porasla su 10 % u 2014. Od rujna otpušteno je 39 policajaca zbog stegovnih razloga. U vezi s terorizmom financiranim s pomoću organiziranog kriminala nova antiteroristička jedinica uspostavljena je u okviru državne policije.

Policija je unutar zemlje organizirala uspješne operacije u područjima borbe protiv narkotika, trgovanja ljudima, pranja novca i zapljene eksploziva, a sudjelovala je u sličnim operacijama u inozemstvu. U području *međunarodne policijske i pravosudne suradnje* Četvrti dodatni protokol uz Europsku konvenciju o izručenju ratificiran je u siječnju. Ukupno 25 sudskih zamolnica od država članica EU-a pristiglo je u Albaniju od listopada 2013. do kraja travnja 2014. U istom razdoblju države članice EU-a izručile su Albaniji 34 osobe, dok su albanske vlasti državama članicama EU-a izručile 49 osoba. Operativni protokol potpisan je između državne policije i Odjela za javnu sigurnost Ministarstva unutarnjih poslova Italije. Albanija surađuje s Italijom i Grčkom radi uspostave centra za zajedničku policijsku suradnju za potrebe nadzora prekograničnih nezakonitih aktivnosti u Sarandi. Redoviti sastanci održavaju se s časnicima za vezu partnerskih zemalja radi razmjene informacija o istragama povezanim s imovinom stečenom kaznenim djelima.

Sporazum o operativnoj suradnji s Europolom potpisan u prosincu Albanija je ratificirala 20. ožujka. Razmjenu informacija olakšava albanski časnik za vezu pri Europolu. Tijekom razdoblja izvješćivanja Albanija je sudjelovala u međunarodnoj policijskoj operaciji, koju je Europol podupro, a sama je operacija bila namijenjena otkrivanju ukradenih i krijumčarenih vozila. Kao rezultat 24 počinitelja kazneno su gonjena. Nadležna tijela trebala bi se aktivnije služiti svim dostupnim alatima koji postoje u okviru međunarodne suradnje i više uključivati

zajedničke istražne timove. Trebalo bi ojačati kapacitete za upotrebu posebnih istražnih tehnika u odnosu na pravni i postupovni okvir.

U području **borbe protiv trgovanja ljudima** Ured nacionalnog koordinatora za suzbijanje trgovanja ljudima revitalizirao je nacionalni referalni mehanizam, uz jačanje preventivnih aktivnosti i osvješćivanja, a radi i na finalizaciji nove nacionalne strategije i akcijskog plana za razdoblje 2014. – 2016. U 2014. prethodno navedeni Ured dobio je svoj prvi vlastiti proračun. Tri mobilne jedinice uspostavljene su u Tirani, Vlora i Elbasanu, a rezultat toga je povećana identifikacija žrtava i potencijalnih žrtava. Sastanci regionalne policije s tužiteljstvom za teška kaznena djela održavaju se jednom mjesečno. Pri rješavanju problema prisilnog rada i unutarnjeg trgovanja Inspektorat rada u suradnji s policijom grada Tirane započeo je s provjerama noćnih klubova. Posebna služba za pomoć žrtvama trgovanja ljudima započela je s radom u ožujku i od studenoga 2013. žrtve mogu dobiti pravnu pomoć uz popust od 30 % na honorar pravника. Najnovije izmjene Kaznenog zakona o trgovanju ljudima trebaju se primjenjivati s posebnom pozornosti, trebaju se ojačati strukture odgovorne za njihovu provedbu, a treba intenzivirati i istrage u predmetima unutarnjeg trgovanja. Broj presuda za trgovanje ljudima ostao je nizak. Potrebno je pojačati kapacitete za procjenu prijetnji i rizika radi otkrivanja žrtava trgovanja ljudima kako bi se ta pojava riješila proaktivno.

U području **borbe protiv pranja novca**, u razdoblju od listopada 2013. do sredine travnja 2014., u usporedbi s istim razdobljem prošle godine, došlo je do blagog porasta kaznenih djela pranja novca koja je policija prijavila tužiteljstvu, pri čemu je broj počinitelja ostao gotovo isti. Broj presuda za pranje novca ipak je ostao nizak.

Od listopada 2013. do kraja ožujka državna policija Uredu tužiteljstva za teška kaznena djela predala je 45 predmeta radi pokretanja istraga povezanih s imovinom stečenom kaznenim djelima, što je blagi porast u odnosu na usporedivo razdoblje u godini prije. Financijske istrage potrebno je primjenjivati sustavno i pojačati kapacitete za njihovu provedbu, a time bi trebalo pridonijeti većem broju oduzimanja imovine stečene kaznenim djelima.

U pogledu **gospodarskog kriminala** velika policijska operacija izvršena je između listopada i prosinca 2013. Njezin cilj bio je usmjeren na sprečavanje rada nezakonitih kockarnica što je dovelo do istrage 720 kaznenih djela u području gospodarskog kriminala i zapljene značajne količine igara na sreću ukupne vrijednosti od 8,5 milijuna EUR. Oduzimanje ili zapljena imovine mora se provoditi sustavno.

Kapacitet Međuinstitucijskog centra za pomorske operacije za praćenje operativnih aspekata borbe protiv organiziranog kriminala povećao se poboljšanjem 7 obalnih radara kojima su obuhvaćene sve nacionalne teritorijalne vode. Ukupni sustav za upravljanje informacijama (internetska baza podataka za razmjenu informacija među tijelima za provođenje zakona) u potpunosti je operativan. Osoblje je prošlo zajedničko usavršavanje operativnih vještina. Posebna pozornost potrebna je u pogledu analize rizika zbog isteka moratorija na brze motorne čamce.

U području **borbe protiv droga** provodi se nacionalni plan protiv uzgoja droge. Od listopada 2013. do kraja ožujka 2014. nastavljena je zapljena droga, pri čemu je u usporedbi s istim razdobljem prošle godine zabilježen porast zapljene marihuane (18,8 t naspram 13,6 t) i kokaina (14,5 kg naspram 1,7 kg) uz smanjenje zapljene heroina (25,6 kg naspram 44,8 kg). Javna uništavanja zaplijenjene droge održana su u ožujku, travnju i svibnju. Sveukupno više operacija dovelo je do povećanog broja kaznenih progona zbog trgovine drogom u istom razdoblju. Istrage u kaznenim djelima povezanim s drogama moraju sustavno biti popraćene usporednim financijskim istragama. Kako bi se zatvorili putovi trgovine drogama potrebne su pojačane sustavne kontrole morskih granica. U okviru međunarodne suradnje s Italijom, Grčkom, Njemačkom, Belgijom, SAD-om i Kosovom² uhićen je 51 osumnjičenik zbog međunarodne trgovine drogom tijekom istog razdoblja, u usporedbi s 31 uhićenom osobom u istom razdoblju prošle godine. Potrebno je jačati borbu protiv mreža uključenih u trgovinu drogom daljnjom međunarodnom suradnjom i primjenom posebnih istražnih tehnika, na temelju procjene prijetnji i s pomoću usporednih financijskih istraga. Potrebno je intenzivirati konkretne mjere za iskorjenjivanje plantaža droga. Mjerljive pokazatelje uspješnosti i očekivane rezultate potrebno je dodati nacionalnom planu protiv uzgoja droge.

Općenito, uvedene su promjene u ustroju, a ključno zakonodavstvo spremno je za donošenje, među ostalim u području ustroja i osposobljavanja policije i nadzora nad vatrenim oružjem. Međunarodna policijska i pravosudna suradnja pojačana je provedbom sporazumâ o izručivanju. Nacionalni referalni mehanizam protiv trgovanja ljudima revitaliziran je jačom suradnjom među tijelima za provođenje zakona. U okviru istraga ostvareno je nekoliko pozitivnih rezultata u borbi protiv trgovine drogom, trgovanja ljudima i pranja novca. Potrebno je intenzivirati borbu protiv uzgoja droge. Kako bi dodatno napredovala na putu prema integraciji u EU, Albanija bi morala ostvariti veći uspjeh u borbi protiv organiziranog kriminala jačom međuagencijskom suradnjom, većom učinkovitosti proaktivnih istraga i sistematizacijom financijskih istraga, jačanjem međunarodne i regionalne suradnje, među ostalim s Europolom, te pojačanim naporima u borbi protiv svih oblika organiziranog kriminala.

5. Reforma pravosudnog sustava

Kako bi se poboljšala učinkovitost **pravosudnog sustava**, mjere reforme pravosuđa najavljene su u siječnju. Albanija je zatražila suradnju s Venecijanskom komisijom, a razvijen je i plan za pet ključnih prioriteta koji uključuje reformu pravosudnog sustava. Pokrenut je postupak izrade nacrtu strategije za razdoblje 2014. – 2020. Savjetodavna radna skupina za reformu pravosudnog sustava uspostavljena je u veljači u okviru Ministarstva pravosuđa.

² Ovim se nazivom ne dovode u pitanje stajališta o statusu te je on u skladu s rezolucijom 1244/99 UNSC-a i mišljenjem Međunarodnog suda pravde o proglašenju neovisnosti Kosova.

Albanija je u ožujku uputila molbu Venecijanskoj komisiji radi ocjene dvaju paketa izmjena Zakona o građanskom i kaznenom postupku. U okviru jednog paketa izmjena suci imaju ovlast nametnuti novčane kazne odvjetnicima koji su u više navrata bili odsutni u sudskim raspravama u građanskom i kaznenom postupku, dok se drugim paketom izmjena ograničuju vrste žalbe koje se mogu podnijeti Visokom sudu. Tim izmjenama namjerava se smanjiti radno opterećenje sudova i povećati njihova učinkovitost. Namjera je da se pomoć Venecijanske komisije postupno proširuje na različita područja.

U skladu s izmijenjenim odredbama Zakona o građanskom postupku većina građanskih predmeta pred Visokim sudom preispituje se u okviru odbora od tri suca. Daljnje mjere potrebne su kako bi Visoki sud funkcionirao učinkovitije. U te mjere uključeni su usklađivanje i objava sudske prakse, izmjene Zakona o kaznenom postupku kojima se mijenjaju postupci primjenjivani na Visokom sudu u odnosu na sastav odbora za preispitivanje kaznenih predmeta, donošenje odredbi kako bi se smanjio broj žalbi, završetak tekućeg unutarnjeg preustroja suda i popunjavanje preostala 3 radna mjesta na Sudu.

Prva nedavna objava sveobuhvatnog popisa sudaca uz naznaku njihova položaja korak je prema povećanju *transparentnosti* sustava za imenovanje, unapređenje i premještaj sudaca. Ocjenjivanje sudaca potrebno je nastaviti za razdoblje 2007. – 2009. ali i za naredne godine. Dodatne mjere potrebne su kako bi se osiguralo da su postupci unutar Visokog vijeća pravde radi imenovanja, unapređenja i premještaja sudaca utemeljeni isključivo na kvalifikacijama kandidata i drugim objektivnim kriterijima.

Jedinstveni elektronički sustav upravljanja predmetima (ICMIS), kojim se osigurava slučajna i transparentna raspodjela predmeta među sucima i pridonosi praćenju smanjenja broja neriješenih predmeta, još nije primijenjen u svim sudovima. To je posebno važno za Okružni sud u Tirani, Sud za teška kaznena djela, Žalbeni sud za teška kaznena djela i nedavno uspostavljene upravne sudove u kojima sustav ne radi.

Sudske odluke trebaju biti dostupne svim stručnjacima i javnosti. Odluke treba objavljivati u bazi podataka koja se može pretraživati, s njihovim odgovarajućim argumentima i u razumnom roku te u skladu s preporukama Povjerenika za zaštitu podataka.

Izmjenama Zakona o kaznenom postupku s obzirom na korupcijska kaznena djela visokih državnih dužnosnika (vidi odjeljak 3. Antikorupcijska politika) uvode se postupci kojima se uređuje ukidanje njihova imuniteta. U predmetima redovnih sudaca odobrenje Visokog Vijeća pravde na zahtjev tužitelja potrebno je za pretraživanje osobe i kuće kao i za svaki oblik lišavanja slobode. Što se tiče sudaca Visokog i Ustavnog suda glavni tužitelj podnosi pred Visokim sudom zahtjev za odobrenje ukidanja imuniteta. Za razliku od redovnih sudaca i tužitelja, članovi Visokog i Ustavnog suda ostaju u nadležnosti Visokog suda zbog s korupcijom povezanih kaznenih djela.

Informacije o šest slučajeva sumnje na korupciju unutar pravosuđa Visoko vijeće pravde predalo je glavnom tužitelju.

Od listopada 2013. ministar pravosuđa pokrenuo je stegovne postupke protiv 19 sudaca koji su predani Visokom vijeću pravde na razmatranje. Do danas Visoko vijeće pravde obradilo je pet od tih predmeta, pritom je jedan sudac otpušten, drugi premješten na sud nižeg stupnja na razdoblje od dvije godine, a 3 suca obaviještena su da im prijeti razrješenje. U posebnom predmetu Visoko vijeće pravde u prosincu 2013. razriješilo je jednog suca dužnosti do donošenja konačne odluke. Ministar pravosuđa pokrenuo je postupke protiv dva tužitelja. Disciplinski sustav potrebno je ojačati, preispitati ulogu ministra pravosuđa u okviru stegovnog postupka i Visokog vijeća pravde, učinkovito provoditi nova pravila imuniteta za suce i voditi evidenciju utvrđenih sankcija.

U pogledu *učinkovitosti*, svih šest upravnih sudova, Žalbeni sud za upravne sporove i Upravna škola Visokog suda uspostavljeni su od studenoga 2013. Imenovanje sudaca tih sudova koji među ostalim postupaju s predmetima koje su proslijedili drugi sudovi obavljeno je nakon razmatranja. Potrebno je okončati postupak popunjavanja preostalih devet radnih mjesta u pet upravnih sudova izvan Tirane i stavljanja na raspolaganje pravnih referenata i prostorija suda.

U ožujku 2014. nakon odluke Ustavnog suda o proglašenju Zakona o sudskoj upravi iz travnja 2013. protuustavnim potrebno je popuniti tu pravnu prazninu i donijeti odredbe kojima se uređuje rad sudova i njihova osoblja. U skladu s odlukom umjesto obične većine bila bi potrebna kvalificirana većina da Parlament prihvati zakon iz 2013.

Što se tiče *pristupa pravosuđu* potrebno je provesti odredbe o izmjeni Zakona o pravnoj pomoći iz 2008. u pogledu oslobođenja od sudskih pristojbi za određene kategorije građana i uspostave lokalnih ureda za pravnu pomoć (pravne klinike).

Općenito, Albanija je pokazala predanost reformi pravosuđa, posebno suradnjom s Venecijanskom komisijom radi unapređenja neovisnosti, odgovornosti i stručnosti sustava. Određeni naponi uloženi su kako bi se smanjio broj neriješenih predmeta i općenito smanjilo radno opterećenje odnosno povećala transparentnost pravosuđa. Mjere su poduzete radi promicanja odgovornosti sudaca i tužitelja donošenjem postupaka kojima se uređuje ukidanje njihova imuniteta. Niz sankcija donesen je nakon stegovnih postupaka. Kako bi dodatno napredovala na putu prema integraciji u EU, Albanija bi morala neumorno provoditi reformu pravosuđa, među ostalim daljnjom suradnjom s Venecijanskom komisijom, donošenjem značajnih dodatnih odredbi poglavito radi jačanja neovisnosti i odgovornosti, u skladu s planom za reformu pravosudnog sustava, kao i odgovarajućom provedbom donesenih mjera.

6. Zaključak

Albanija je nastavila provoditi i učvršćivati reformne mjere povezane s EU-om, posebno mjere koje se odnose na status države kandidatkinje. Zadržana je politička volja da se odlučno djeluje u sprečavanju i borbi protiv korupcije, pri čemu strukturne reforme ukazuju na sveobuhvatan pristup koji uključuje različite institucije. Važne zakonodavne reforme uvedene su u borbi protiv organiziranog kriminala, a u okviru istraga ostvareni su pozitivni rezultati u

borbi protiv trgovine drogom ali i u drugim područjima teškog i organiziranog kriminala. Albanija je pokazala predanost reformi pravosuđa, posebno suradnjom s Venecijanskom komisijom radi unapređenja neovisnosti, odgovornosti i stručnosti sustava.

Na temelju rezultata ovog izvješća Komisija potvrđuje svoju preporuku da bi Vijeće trebalo Albaniji dodijeliti status države kandidatkinje.

Važno je da se proces sustavnih reformi u Albaniji nastavi s obzirom na to da će održivi rezultati biti ključni za daljnju integraciju te države u EU. U ovom je izvješću već naveden niz ključnih izazova koji su nužni kako bi Albanija dodatno napredovala na putu prema integraciji u EU.

U borbi protiv korupcije, kako bi dodatno napredovala na putu prema integraciji u EU, Albanija bi se morala usredotočiti na provedbu zakonodavstva u pogledu izjava o imovnom stanju i sprečavanju sukoba interesa, povećati proaktivne istrage u predmetima u vezi s korupcijom i uvesti dodatne mjere sve kako bi istrage postale učinkovitije i na osnovi svojih početnih napora ostvariti solidan uspjeh u području istraga, progona i konačnih presuda u predmetima u vezi s korupcijom. Duboka reforma pravosuđa koja je predviđena bit će također odlučujuća u borbi protiv korupcije.

U području borbe protiv organiziranog kriminala, kako bi dodatno napredovala na putu prema integraciji u EU, Albanija bi morala ostvariti veći uspjeh jačom međuagencijskom suradnjom, većom učinkovitosti proaktivnih istraga i sistematizacijom financijskih istraga, jačanjem međunarodne i regionalne suradnje, među ostalim s Europolom, te pojačanim naporima u borbi protiv svih oblika organiziranog kriminala.

U području reforme pravosudnog sustava, kako bi dodatno napredovala na putu prema integraciji u EU, Albanija bi morala neumorno provoditi reformu pravosuđa, među ostalim daljnjom suradnjom s Venecijanskom komisijom, donošenjem značajnih dodatnih odredbi poglavito radi jačanja neovisnosti i odgovornosti, u skladu s planom za reformu pravosudnog sustava, kao i odgovarajućom provedbom donesenih mjera.

Nadalje, od izričite je važnosti da se u okviru procesa reformi ponovno uspostavi i učvrsti politički dijalog između vlade i oporbe. Kompromisan i konstruktivan rad u Parlamentu ključan je za održivost reformi, uspostavu Nacionalnog vijeća za integracije u EU, ujedinjenje svih dionika, ali i postizanje konsenzusa u albanskom društvu.

Ključni izazovi utvrđeni u ovom izvješću bit će detaljnije obrađeni u izvješću Komisije o napretku u listopadu 2014.